



РЕЦЕНЗИЯ

От: *проф. д-р Валентина Илиева Станева;*

ВТУ „Тодор Каблешков“;

Научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“ (Теория на счетоводството)

Относно: *дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Икономика и управление (транспорт)“ в катедра „Икономика на транспорта и енергетиката“ при УНСС.*

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1035/15.04.2022 г. на Ректора на УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Надежда Милчева Милушева*

Тема на дисертационния труд: **„Устойчиво финансово управление на градските автобусни превози“**

Научен ръководител: проф. д.ик.н. Христо Първанов

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към *катедра „Икономика на транспорта и енергетиката“ при факултет „Икономика на инфраструктурата“ при УНСС по научна специалност „Икономика и управление (транспорт)“* съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 1027/17.04.2019 г. Обучението е осъществено в *редовна* форма през периода 02.04.2019-2022 г.

Надежда Милушева е родена през 1984 г. в гр. София. През 2006 г. придобива ОКС „Бакалавър“ по специалността „Финанси“ във ВУЗФ – гр.

София, а през 2008 г. придобива ОКС „Магистър“ по специалността „Счетоводство и контрол“ в УНСС – гр. София.

През 2019 г. е зачислена в редовна докторантура за обучение, субсидирано от държавата, по докторантска програма „Икономика и управление (транспорт)“, професионално направление 3.8. Икономика към катедра „Икономика на транспорта и енергетиката“ при факултет „Икономика на инфраструктурата“ при УНСС.

Научните интереси на докторантката са в областта на икономиката и управлението на транспортната инфраструктура в България, както и в изследването на икономическите, социалните и финансовите последици на пандемията COVID-19 върху транспортния сектор.

Професионалното развитие на Надежда Милушева е започнало през 2004 г. в областта на търговията, като впоследствие се е насочила към счетоводството, преминавайки през нивата оперативен счетоводител, а от 2015 г. до момента е ръководител на ФСС в Столичен автотранспорт ЕАД – Дружба.

Надежда Милушева ползва английски език.

Докторантката е изпълнила изцяло индивидуалния си план, взела е успешно всички изпити и има необходимия брой публикации.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Настоящият дисертационен труд е с обем от 199 стр., които включват съдържание, увод, три глави, заключение, научни приноси и използвана литература. Библиографският списък включва общо 164 заглавия, от които 114 на български език и 50 на английски език. В текста са включени 26 таблици и 34 фигури.

Публикациите по дисертацията са 3 на брой, от които 2 доклада и една студия.

Темата е актуална, защото е свързана с необходимостта от хармонизиране на политиките, провеждани от страната ни в съответствие с европейските политики за интегриране на националната транспортната

система с аналогични европейски структури, с акцент – проблематиката на столичната автобусна мрежа.

Обект на изследване е автобусният градски транспорт в София.

Предмет на дисертационния труд е анализиране на досегашната методика за финансова устойчивост на транспортното дружество и предлагане на нова методика.

Цел на дисертационния труд е намиране на решение спрямо формираните финансови проблеми в устойчивостта при извършване на обществен пътнически транспорт чрез градските автобусни превози.

Основните научноизследователски задачи, дефинирани в дисертационния труд са:

- изследване на научната литература по проблематиката;
- разкриване на същността, характеристиките, състоянието и изпълнението на управлението на градските автобусни превози;
- сравняване със световните практики и модели, внедрени в градските автобусни превози;
- разработване на методика, съдържаща конкретни мерки, водещи до финансова устойчивост на градските автобусни превози.

Основната теза в дисертацията е, че българските градски автобусни превозвачи могат да намерят решения на проблема за своята финансова стабилност ако променят финансовия си модел при съобразяване със специфичните условия в конкретния град.

Темата безспорно е актуална и съвпада с професионалния опит и научни интереси на докторантката. Изразявам съгласие с формулираните обект, предмет, цел и задачи на дисертационния труд.

Докторантката е с отлична литературна осведоменост, в предвид големия брой на използваните литературни източници.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

При оценката на научните и научно-приложни резултати следва да се отбележи, че авторката е изследвала основни понятия и проблеми, свързани с устойчивото развитие на икономическите системи, в частта за

финансовата им устойчивост.

Определен интерес представляват уточнените и детайлизирани от докторантката форми на проявление на финансова устойчивост, разгледани и сравнени от различни гледни точки и автори, като е изведен извод, че процесът на управление на финансовата стабилност на предприятието е неразделна част от цялостната стратегия за управление.

Друг важен компонент е разглеждането на отделните нива на управление на финансовата устойчивост, като компонент на финансовото развитие на предприятието и необходимо условие за постигане на краткосрочните и дългосрочните му цели за цялостно развитие на дейността. Прави се връзка между възможностите за прогнозиране на финансовата устойчивост и доказали се в практиката модели на Едуард Алтман (т.нар. Z – модели), Гордън Спрингейт и Джон Фулмар.

Основната цел и задачите на изследването са ясно и точно формулирани, в съответствие с дефинирания проблем, свързан с устойчивото финансово управление на публично транспортно предприятие, подбрани сполучливо по обхват и съдържание. Изборът на обект и предмет на изследване са подбрани коректно с оглед на подходящо избраното съотношение между конкретност на изследването и абстракция на изводите.

В своето изследване докторантът използва съвременна методология – методите на анализ и синтез и по-конкретно разновидността факторен анализ и синтез, методите индукция, дедукция и аналогията, като модел за поведение, класификацията, метод на обобщението, математически и статистически методи, в това число методът на групирането.

Формулираните в дисертационния труд основни задачи и тяхното решение довеждат до постигане на целта на разработката.

Постигнатите резултати логично произтичат от направените изследвания в дисертационния труд.

Темата на дисертационния труд съответства на основното съдържание на разработката.

Получените от автора научни и научно-приложни резултати

обогатяват съществуващите знания в областта на устойчивото финансово управление на транспортното предприятие и са насочени към засилване на теоретичната база и практико-приложната насоченост при промяна на използваните модели за управление на финансовата устойчивост на градските автобусни превози в конкретни икономически условия.

На основание изложеното считам, че изследваните и разработените в труда проблеми са актуални, значими и имат важно научно и научно-приложно значение за теорията и практиката на управление на публично транспортно предприятие.

Извършена е значителна по обем и съдържание изследователска работа, на базата на коректно използвани литературни, нормативни и информационни източници, което показва задълбочено познаване на теорията и практиката в изследваните области от авторката.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Докторантката е дефинирала следните изследователски приноси:

- представен е литературен анализ на финансовата устойчивост в условията на градските автобусни превози, както и спецификата на тяхното устойчиво финансово управление;
- изследвани са в сравнителен аспект предимствата и недостатъците на моделите за финансово управление на градските автобусни превози на градове в Азия и ЕС, както и възможностите за тяхното приложение в Столицата;
- анализиран е настоящият модел за финансово управление на градските автобусни превози в гр. София.
- изследвано е влиянието на COVID-19 и макроикономическата среда върху финансовите резултати на „Столичен автотранспорт“ ЕАД и въведените ограничения за ограничаване разпространението на заразата.
- изведени са възможностите за усъвършенстване на финансовата устойчивост в градските автобусни превози и са предложени конкретни мерки за подобряване на финансовото състояние и устойчивото управление на градските автобусни превози.

Рецензентът приема и изразява принципно съгласие с така формулираните приноси, като ги намира за коректни, получени в резултат на проведеното научно изследване. Чрез избраната методология са постигнати поставената цел и са изпълнени задачите на научното изследване.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантката е разработила самостоятелно три публикации, свързани с дисертационния труд. По-конкретно, една от публикациите е студия на тема „Влияние на разходите върху финансовото състояние на градския автобусен транспорт в София“, публикувана в Научни трудове на УНСС (5) 2021.

Другите две публикации са доклади на университетски научни конференции със заглавия „Резултати от внедряването на иновациите в транспортните предприятия“ и „Управление на риска в предприятията за градски автобусен транспорт“.

Публикациите съответстват и са пряко свързани с темата и съдържанието на дисертационния труд.

Не ми е известно публикациите по дисертацията да са цитирани от други автори.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е в обем от 52 компютърни страници и съответства на възприетите изисквания за разработването му.

В автореферата правилно са отразени основните положения и научните приноси на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Открива се излишно теоретизиране по отношение на преките чуждестранни инвестиции. Връзката на науката (училища и университети) с бизнеса също няма пряко отношение към управлението на финансовата устойчивост на изследваното предприятие.

Подкрепям представената връзка с иновациите, доколкото те са една от възможностите за увеличаване на конкурентоспособността на дружеството

Въпросът ми към докторантката е: Какви са възможностите за осъществяване на преки чуждестранни инвестиции в „Столичен автотранспорт“ ЕАД?

Посочените критични бележки и препоръка не омаловажават достойнствата на дисертационния труд на маг. Надежда Милушева, в който са изследвани и разработени значими проблеми на теорията и практиката на устойчивото финансово управление в публично транспортно предприятие, в частност „Столичен автотранспорт“ ЕАД.

8. Заключение

Давам **положителна оценка** на дисертационния труд и предлагам на уважаемите членове на научното жури да вземат решение за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на маг. Надежда Милчева Милушева в област на висшето образование 3 „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.8 „Икономика“, научна специалност „Икономика и управление (транспорт)“.

16.05.2022 / гр. София

Подпис: /п/
/проф. д-р Валентина Станева/



R E V I E W

From: *Prof. Valentina Ilieva Staneva, PhD;*

VTU "Todor Kableshkov";

Scientific specialty "Accounting, control and analysis of economic activity" (Accounting Theory)

Subject: Dissertation for the award of educational and scientific degree **"Doctor"** in the *scientific specialty "Economics and Management (Transport)"* in the *Department of "Economics of Transport and Energy"* at UNWE.

Reason for presenting the review: Participation in the composition of the scientific jury for the defense of the dissertation according to Order № 1035 / 15.04.2022 of the Rector of UNWE.

Author of the dissertation: *Nadezhda Milcheva Milusheva*

Dissertation topic: ***"Sustainable financial management of urban bus transport"***

Research supervisor: *Prof. D.Sc. Hristo Parvanov*

1. Information about the dissertant

The dissertant was educated in a doctoral program at the Department of Transport and Energy Economics at the Faculty of Infrastructure Economics at UNWE in the scientific specialty "Economics and Management (Transport)" according to the Order of the Vice-Rector for Research at UNWE № 1027 / April 17, 2019. The training was carried out in a regular form during the period April 2, 2019-2022.

Nadezhda Milusheva was born in 1984 in Sofia. In 2006 she obtained a Bachelor's degree in Finance at VUZF - Sofia, and in 2008 she obtained a Master's degree in Accounting and Control at UNWE - Sofia.

In 2019 she was enrolled in a regular doctoral program for training, subsidized by the state, under the doctoral program "Economics and Management (Transport)", professional field 3.8. Economics at the Department of Transport and Energy Economics at the Faculty of Infrastructure Economics at the University of National and World Economy.

The doctoral student's research interests are in the field of economics and transport infrastructure management in Bulgaria, as well as in the study of the economic, social and financial consequences of the COVID-19 pandemic on the transport sector.

Nadezhda Milusheva's professional development began in 2004 in the field of trade, and subsequently turned to accounting, passing through the levels of operational accountant, and since 2015 she has been head of the FSS in Sofia Motor Transport SJSC - Druzhba.

Nadezhda Milusheva uses English.

The doctoral student has fully fulfilled her individual plan, has successfully passed all exams and has the required number of publications.

2. General characteristics of the presented dissertation

The present dissertation has a volume of 199 pages, which include content, introduction, three chapters, conclusion, scientific contributions and used literature. The bibliographic list includes a total of 164 titles, of which 114 in Bulgarian and 50 in English. The text includes 26 tables and 34 figures.

The dissertation publications are 3 in number, of which 2 papers and one study.

The topic is relevant because it is related to the need to harmonize the policies pursued by our country in accordance with European policies for integrating the national transport system with similar European structures, with an emphasis on the problems of the capital's bus network.

The object of research is the bus public transport in Sofia.

The subject of the dissertation is the analysis of the current methodology for the financial sustainability of the transport company and proposing a new methodology.

The aim of the dissertation is to find a solution to the financial problems in the sustainability of public passenger transport through urban bus transport.

The aim of the dissertation is to find a solution to the financial problems in the sustainability of public passenger transport through urban bus transport.

- research of the scientific literature on the issue;
- disclosure of the nature, characteristics, condition and implementation of the management of urban bus transport;
- comparison with the world practices and models implemented in urban bus transport;
- development of a methodology containing specific measures leading to the financial sustainability of urban bus transport.

The main thesis in the dissertation is that the Bulgarian city bus carriers can find solutions to the problem of their financial stability if they change their financial model in accordance with the specific conditions in the particular city.

The topic is undoubtedly relevant and coincides with the professional experience and research interests of the doctoral student. I agree with the formulated object, subject, goal and tasks of the dissertation.

The doctoral student has an excellent literary knowledge, given the large number of used literary sources.

3. Evaluation of the obtained scientific and scientific-applied results

In the evaluation of scientific and applied research results, it should be noted that the author has studied the basic concepts and problems related to the sustainable development of economic systems, in the part of their financial sustainability.

Of particular interest are the specified and detailed by the PhD student forms of financial sustainability, reviewed and compared from different points of view and authors, concluding that the process of managing the financial stability of the enterprise is an integral part of the overall management strategy.

Another important component is the consideration of the different levels of management of financial sustainability, as a component of the financial development of the enterprise and a necessary condition for achieving its short-term and long-term goals for the overall development of the activity. A link is made between the possibilities for predicting financial sustainability and proven in practice models of Edward Altman (the so-called Z - models), Gordon Springgate and John Fulmar.

The main goal and tasks of the research are clearly and precisely formulated, in accordance with the defined problem related to the sustainable financial management of a public transport company, successfully selected by scope and content. The choice of object and subject of research are selected correctly in view of the appropriately chosen relationship between the specificity of the study and the abstraction of the conclusions.

In his research the doctoral student uses modern methodology - methods of analysis and synthesis and in particular the variety of factor analysis and synthesis, methods of induction, deduction and analogy, as a model of behavior, classification, generalization method, mathematical and statistical methods, including the method of the grouping.

The main tasks formulated in the dissertation and their solution lead to achieving the goal of development.

The achieved results logically follow from the research in the dissertation.

The topic of the dissertation corresponds to the main content of the paper.

The scientific and scientific-applied results obtained by the author enrich the existing knowledge in the field of sustainable financial management of the transport company and are aimed at strengthening the theoretical basis and practical application in changing the used models for managing the financial sustainability of urban bus transport. economic conditions.

Based on the above, I believe that the problems studied and developed in the paper are relevant, significant and have important scientific and scientific-applied significance for the theory and practice of management of public transport company.

Significant research work was performed in terms of volume and content, based on correctly used literary, normative and information sources, which shows in-depth knowledge of theory and practice in the research areas by the author.

4. Evaluation of scientific and scientific-applied contributions

The PhD student has defined the following research contributions:

- a literary analysis of the financial sustainability in the conditions of urban bus transport is presented, as well as the specifics of their sustainable financial management;
- the advantages and disadvantages of the models for financial management of urban bus transport in cities in Asia and the EU, as well as the possibilities for their application in the Capital have been studied in a comparative aspect;
- the current model for financial management of urban bus transport in Sofia is analysed.
- the impact of COVID-19 and the macroeconomic environment on the financial results of Stolichen Avtotransport SJSC and the introduced restrictions to limit the spread of the infection were studied.
- the opportunities for improving the financial sustainability of urban bus transport have been identified and specific measures have been proposed to improve the financial condition and sustainable management of urban bus transport.

The reviewer accepts and agrees in principle with the contributions formulated in this way, finding them correct, obtained as a result of the research. Through the chosen methodology the set goal has been achieved and the tasks of the research have been fulfilled.

5. Evaluation of publications on the dissertation

The doctoral student has independently developed three publications related to the dissertation. In particular, one of the publications is a study on "The impact of costs on the financial condition of urban bus transport in Sofia", published in Scientific Papers of UNWE (5) 2021.

The other two publications are reports of university scientific conferences

entitled "Results of the implementation of innovations in transport enterprises" and "Risk management in urban bus transport enterprises".

The publications correspond to and are directly related to the topic and content of the dissertation.

I am not aware that the dissertation publications have been cited by other authors.

6. Assessment of the author's abstract

The abstract has a volume of 52 computer pages and meets the accepted requirements for its development.

The author's abstract correctly reflects the main points and scientific contributions of the dissertation.

7. Critical remarks, recommendations and questions

Unnecessary theorizing is revealed with regard to foreign direct investments. The connection of science (schools and universities) with business is also not directly related to the management of the financial sustainability of the studied enterprise.

I support the presented link with innovation, as it is one of the opportunities to increase the competitiveness of the company.

My question to the PhD student is: What are the opportunities for foreign direct investment in Stolichen Avtotransport SJSC?

The mentioned critical remarks and recommendation do not diminish the merits of the dissertation of the mag. Nadezhda Milusheva, in which significant problems of the theory and practice of sustainable financial management in a public transport enterprise, in particular Stolichen Avtotransport SJSC, have been studied and developed.

8. Conclusion

I give a **positive** assessment of the dissertation and suggest to the esteemed members of the scientific jury to decide on the award of the educational and scientific degree "Doctor" of master Nadezhda Milcheva Milusheva in the field

of higher education 3 "Social, economic and legal sciences", professional field 3.8 " Economics", scientific specialty "Economics and Management (Transport)".

16.05.2022 / Sofia

Signature: /p/
/Prof. Dr. Valentina Staneva/